

Monumentnummer*: 531022

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 8 maart 2013
Kadaster deel/nr: 82756/193

*Monumentnaam***

't Gasthuis

Complexnummer

531021

Complexnaam

't Gasthuis

*Woonplaats**

Bemelen

*Gemeente**

Eijsden-Margraten

*Provincie**

Limburg

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Gasthuis	55		6268 NN	Bemelen		

*Kadastrale gemeente**

Margraten

*Sectie**

E

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

229

*Rijksmonumentomschrijving***

HOOFDGEBOUW (onderdeel 1). Het haakvormig hoofdgebouw is gebouwd tussen 1740-1756. Het is twee verdiepingen hoog en ligt onder een hoog met Oud-Hollandse pannen gedekt haaks omgaand zadeldak. Het huis is opgetrokken in baksteen en mergel en deels bepleisterd. In 1740-1742 begon Dorothea Clara van Cruyts (1686-1755) weduwe van Andries Mathias Hesselt van Dinter (1684-1734) met de bouw. De laatste hand aan het huis werd in 1754-1756 gelegd in opdracht van haar zoon officier Carel Hesselt van Dinter. Bouwhistorisch onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat bij de bouw van het huis van al deels bestaand muurwerk gebruik werd gemaakt, wellicht van één van de boerenwoningen, die genoemd worden in de beschrijving van het goed dat in 1727 door de familie Hesselt van Dinter wordt verworven, of wellicht van een bouwwerk dat heeft behoort bij het Middeleeuwse gasthuis. Het in kunradersteen opgetrokken muurwerk en gewelven van de kelderruimten doen een oudere oorsprong dan de achttiende eeuw van het huis vermoeden. Op de westelijke, op de tuin uitziende, gevel bevond zich tot 2000 een neogotische dakruiter met een luidklokje, met het opschrift Andreas van den Gheyn me fecit 1762. De dakruiter is vóór 2000 vervangen door de huidige achzijdige dakruiter met een zinken puntdak met

windvaan, waarin voornoemd klokje. De naar de straat gerichte gevel bestaat uit twee delen: aan de linkerkant met vier traveeën, en daarnaast, aan de rechterkant, een poort. In de tweede travee van links bevindt zich de deur met bovenlicht onder segmentboog en hardstenen omlijsting. Het bovenlicht is voorzien van diefijzers. De entree heeft een hardstenen bordes van drie treden. Voorts vensters onder segmentboog met sluitsteen. Op de verdieping van dit deel vier zesruitsvensters onder segmentboog met sluitsteen. Op de begane grond hebben de vensters hardstenen omlijstingen met luiken. In de kap twee dakkapellen met meerruits vensters. De poort aan de rechterkant van deze gevel biedt toegang naar de hof of cour. De poort heeft een hardstenen omlijsting, een sluitsteen en twee aanzetstenen. Daarin een dubbele houten deur met twee rechthoekige zijstukken onder een segmentboogvormig veld met patroon van spaakroeden. Aan de courzijde in het poortgedeelte op de verdieping zijn twee zesruits vensters.

De oost-west georiënteerde vleugel van het huis heeft aan de op de cour gelegen gevel op de verdieping twee 6 - ruits vensters. In de topgevel aan oostzijde, zichtbaar vanaf de straat, een ovaal venster en drie ronde invliegopeningen voor uilen. In de witgepleisterde westgevel aan de tuinzijde (west), bevindt zich, iets rechts van het midden, een met hardsteen omlijste deur met tweeruits bovenlicht met diefijzers. Rechts hiervan twee venstertraveeën met beganegronds en op de verdieping een met hardsteen omlijst zesruits venster onder segmentboog met luiken. Links van de deur eveneens twee venstertraveeën, echter iets meer uit elkaar gelegen, met beganegronds en op de verdieping een vensterpartij als voornoemd. Tussen de twee vensters beganegronds een met hardsteen omlijste dubbele meerruits terrasdeur. Op de kap twee kleine vierruits dakkapellen. Terugliggend aan de linkerkant van het hoofdhuis bevindt zich het koetshuis, dat lager is opgetrokken dan deze vleugel. In de vrij liggende topgevel van de linkerkantgevel van het hoofdhuis twee meerruitsvensters.

De naar de cour gerichte gevel van de noord-zuid georiënteerde vleugel van het huis is grotendeels opgetrokken in mergel, met uitzondering van een smalle strook aan de linkerkant die is opgetrokken in rode baksteen. In deze strook een met hardsteen omlijste deur, twee deuren met bovenlicht en op de verdieping een met hardsteen omlijst zesruitsvenster met luik. In het in mergel opgetrokken deel op de verdieping twee met hardsteen omlijste tweeruits vensters.

Interieur

Met uitzondering van het gedeelte van de poortdoorgang is het gehele huis onderkelderd door een aantal rechthoekige ruimten van verschillende afmetingen onder tongewelf. De overige vertrekken in het huis zijn voor het merendeel voorzien van grenen houten vloerdelen en plafonds van kleine tongewelven. De zolderkap heeft een achttiende-eeuwse gebintconstructie. De deuren van de vertrekken bestaan voor het merendeel uit achttiende-eeuwse paneeldeuren. Een aantal vertrekken zijn voorzien van negentiende-eeuwse marmeren schouwen. In de naar de straat gerichte vertrekken wordt het venster aan weerszijden door een muurkast begrensd. In de hal (entree straatzijde) een iepenhouten trap uit eerste helft van de negentiende eeuw. De hal loopt door naar de ingang aan de tuinzijde en heeft vierkante plavuizen in alternerend Vlaamse en Waalse steen. Zij zijn afkomstig uit het huis in Maastricht van Hesselt van Dinter en bij de bouw van 't Gasthuis hier gelegd. In de hal glazen paneeldeur naar de oorspronkelijke keuken een meerruitsindeling in ijzer met in het midden een ovaal. Links van de hal de eetkamer, oorspronkelijk de bibliotheek. Aansluitend hieraan de zogenaamde dameskamer met op de vloer kleine plavuizen in zwart-wit uit het einde van de negentiende eeuw. Rechts van de hal de ontvangstkamer, met schouw met eenvoudige stucdecoratie in Lodewijk XV-stijl met landelijke trofee. Eronder een betegelde negentiende-

eeuwse kachelnis. Elders in het huis enkele hardvloeren van zeventiende-eeuws en laat Middeleeuws tegelwerk. Vanuit de ingang vanuit de tuin is direct links De Zaal, met een negentiende-eeuwse schoorsteenmantel met betegelde hardvloer (achttiende eeuw) waarin 16de-eeuwse hardplaat met balusterzuiltjes en de tekst 'Nicolas de Fancon abbas S. Huberti'.

Waardering

Het HOOFDGEBOUW van de historische buitenplaats 't Gasthuis is in cultuurhistorisch opzicht van algemeen belang vanwege:

- de ouderdom en gaafheid zowel van het exterieur als van het interieur;
- de representatieve voorbeeldfunctie van een goed bewaard hoofdgebouw van een kleine achttiende-eeuwse Limburgse buitenplaats;
- de hoge ensemblewaarde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie